

MAJOLIČNA TASA: DUHOVI SE KLANJAJO SVETOVIDU

PETER ŽMITEK

Biseri.

Povest. — Spisala Lea Fatur.

(Dalje.)

XIII.

Na klopici med brsjem na vrhu kamenskega vinograda sedi oblačnega jesenskega dne gospa Kamenska, v črni obleki, sklenjenih rok. Vreme je pusto, neprijazno. Močan veter tuli in žvižga po praznih vinogradih, stresa količje, trga in vleče veliko ruto-ogrinjačo raz rame zamišljene gospe, ki strmi tako trudno na grad pod seboj, na novi most, ki raste polagoma pri Solkanu, na bežeče oblake, ki zakrivajo in razgrinjajo Sveto Goru. Pusti dnevi pozne jeseni se zgrinjajo pred zapuščeno materjo; sem, na klopico, kjer so sedevali tako radi njeni dragi poletne krasne dni, je prihitela, da se prepusti spominom, da uživa srečo, ki je za njo le v preteklosti — prihodnost strmi kakor sfingin kameniti obraz brezizrazno vanjo.

Prelep je razgled s te klopice. Zato je zahajal Angelik tako rad do nje, gledal na cipresi, ki stražita Martinin dom, na stavbo novega mostu. Tu se je vdajal edini sin misli na ljubljeno, nevredno deklico, tu si je črtal s Sallejem pot po deželi bajk. In ko bo dozidan most, ko bo stal ponosen nad Sočo, ali se pripelje po njem edini, dragi sin? Tisti dan bo

dan veselja materi, tisti dan sleče obleko žalovanja, stopi vedrega lica med ljudi. Odšla sta — sin in hči. Težko je materi po hčeri — a težje, stokrat težje po sinu. Revica je ženska in ostane, omožena ali samica — revica. A sin, on je očetov ponos, materina nada, materin častni venec. In tu na tej klopici je sedeval — Bog ve ali sede še kdaj nanjo?

Čudne so premene, poti življenja, drugačen je človek v pomladi, drugačen v jeseni. Tudi gost iz Francije, ki je postal gospe Kamenski tako drag prijatelj, je sedeval rad na tej klopici, ko je cvetelo, ko je zorelo grozdje okrog, ko je pel muren, dehtela roža sv. Ivana, in je ležala plodna, krasna zemlja v svitu pred njim. Tu je gledal na Kostanjevico, snoval sliko k sliki svoje povesti, tkal vanjo podobo grajske hčere. Tu je mislil sin Francije na svojo lepo domovino, na njo, ki je in bo, tako je trdil, stala na čelu človeškega napredka. S svojo povestjo je hotel splesti sebi, svoji domovini nov venec. Propad Bourboncev, neopravičenost legitimističnih teženj je hotel popisati, dokazati kako se je povzdignila Francija pod ljudovlado, kako se razvija pod vodstvom naprednjakov v vzordržavo prihodnosti. Sreča na